

DE KREFT FAN MINSKEN

WMO-BELEIDSPLAN
MENALDUMADEEL
2008 – 2011

april 2008

Voorwoord	5
Samenvatting	7
1. Inleiding	
1.1 Aanleiding en achtergrond van de Wmo	9
1.2 De Wmo: de wet in het kort	9
1.3 Hoe zit dit beleidsplan in elkaar?	10
2. Gemeentelijke visie	11
2.1 Wmo: mensen centraal	11
2.2 Integrale klantondersteuning	11
2.3 Onze horizon	11
3. Burgerparticipatie	
3.1 Vormgeving burgerparticipatie	13
3.2 Actiepunten	13
4. Meedoen gemakkelijker maken	
4.1 Integrale klantondersteuning	15
4.2 Hoe willen wij het omtinkerschap vorm geven	15
4.3 Relatie met de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân	17
4.4 Actiepunten	17
5. Mantelzorg en vrijwilligerswerk	
5.1 Mantelzorg en vrijwilligerswerk: het verschil	19
5.2 Mantelzorg in onze gemeente	19
5.3 Vrijwilligerswerk: middel en doel	20
5.4 Actiepunten	21
6. Opgroeien	
6.1 Opgroeien in fasen	23
6.2 Samenwerken en afstemmen	23
6.3 Jong in Fryslân (Middelsee) en Centrum voor Jeugd en Gezin	24
6.4 Actiepunten	25
7. Preventie, zorg en opvang	
7.1 Maatschappelijke opvang en OGGZ	27
7.2 Verslavingszorg	27
7.3 Actiepunten	28
8. Leefbaarheid: er met z'n allen iets van maken	
8.1 Leefbaarheid en de Wmo	29
8.2 Inwoners over leefbaarheid	29
9. Communicatie	
9.1 Communicatiemiddelen	31
9.2 Actiepunten	31
10. Actielijst	32
10.1 Toelichting bij de geschatte kosten en planning	34
Bijlage 1: prestatievelden Wmo	37

Voorwoord

Voor u ligt het beleidsplan over de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Sinds 1 januari 2007 is de wet van kracht. Dit jaar was een overgangsjaar en bedoeld om een beleidsplan te ontwikkelen. We hebben gekozen om snelheid te combineren met een insteek waarbij zo veel mogelijk inwoners betrokken konden worden. Tenslotte gaat dit beleid over 'meedoen', dus wilden we dat ook vanaf de eerste stap concretiseren.

MeeDoen is de insteek.

MeeDoen is een werkwoord met twee hoofdletters. Beide onderdelen zijn van belang. En hoewel dat heel erg voor de hand lijkt te liggen, is de wijze waarop iemand kan en wil meedoen heel verschillend. Tijdens de ontmoetingen die we organiseerden of bijwoonden waren er vaak vragen over de inhoud van het beleid: 'wat gaat u doen binnen de Wmo?' Een logische vraag, want het meeste beleid is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Uiteraard zijn er vele manieren om daarover mee te praten, maar voor de Wmo wilden we dat moment van meepraten meteen omzetten in meedoen. De gelegenheid bieden om mee te kunnen doen is de verantwoordelijkheid van de gemeente. De kans nemen en de wil om zelf mee te doen ligt altijd bij de mensen zelf.

Daarom antwoordden we vaak met een tegenvraag:

'Wat wilt u doen?' Dat vroegen we aan raadsleden, inwoners, professionals, vrijwilligers en allerlei belanghebbenden. Wat hebben de bewoners van de 13 dorpen en 3 buurtschappen van Menameradiel nodig? Hoe gaan we dat op maat organiseren en hoe passen we dat in in de bestaande structuren? Wie doet wat en moet dat overall hetzelfde zijn of mogen er verschillen zijn per dorp/streek? En....hoe zorgen we ervoor dat dat betaalbaar is?

Dit plan is een meer concrete uitwerking van het visiestuk dat in september is aangeboden. Het visiestuk was gebaseerd op de uitkomst van een open uitwisseling tussen leden van de gemeenteraad, veel informatie en uitwisselingen op provinciaal en regionaal niveau. Ook in het visiestuk spraken we al over maatwerk en dynamiek. Dit beleidsplan is een flinke stap voorwaarts; het biedt kapstokken voor beleid en de uitvoering van dat beleid. In de actiepunten komen alle stappen die er te zetten zijn aan bod. Tegelijkertijd zal dit beleid zich moeten mogen ontwikkelen. Juist omdat de Wmo een nieuw beleidsterrein is. Terwijl het stoelt op heel bekende uitgangspunten: zo eenvoudig mogelijk een kwalitatief goed leven mogelijk maken voor ieder mens, naar ieders wens. Wat die wensen werkelijk zijn, zullen we de komende jaren gaan ontdekken.

Alle gemeenten en hun inwoners zijn druk bezig uit te vinden hoe de Wmo in hun gemeente vorm moet krijgen. Op basis van de goede en de minder goede ervaringen zullen we de plannen steeds bijstellen. Dit plan is het raamwerk voor de komende 4 jaar.

Daarbinnen zijn de stappen aangegeven voor 2008. We zullen steeds een jaarplan maken, waarin we zaken bijstellen en we zullen steeds blijven zoeken naar de best practices. Ook in samenwerking en afstemming met andere gemeenten.

We willen uw ideeën, ervaringen en goede invallen graag horen, want dit moet een vitaal en levendig beleid worden. Want als mensen vitaal meedoen, dragen we bij aan een levendige ondersteuningsstructuur. En dat is de bedoeling.

Ineke Verdoner,
wethouder

Samenvatting

In deze beleidsnota beschrijven wij hoe wij als gemeente Menaldumadeel invulling willen geven aan de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De Wmo staat voor "meedoen". Wij leggen in deze nota uit hoe wij mensen, die dat zelf niet kunnen, het gemakkelijker willen maken om mee te doen, maar tegelijkertijd ook hoe we mensen willen stimuleren om elkaar te helpen.

Onze visie is dat Wmo-beleid op de mens gericht en persoonlijk moet zijn. Dat betekent in de uitvoering dat we maatwerk willen bieden. Integrale klantondersteuning is een concept dat het beste bij die visie past. Met behulp van omtinkers willen we klanten op een snelle, deskundige, persoonlijke en gelijkwaardige wijze helpen.

Omdat we denken dat er in onze dorpen een schat aan sociale kennis ligt, willen we het omtinkerschap combineren met vrijwilligersnetwerken in de dorpen: vrijwilligers die in het dorp als aanspreekpunt kunnen dienen, die veel mensen kennen en die ook de informele netwerken kennen en de sociale kaart van het dorp kennen. In onze ogen zijn de omtinkers en vrijwilligers wandelende loketten in onze gemeente.

Daar waar dat nodig is zorgen we voor ondersteuning en een goede infrastructuur voor apart benoemde groepen. Het gaat dan om de jeugd en hun ouders, mantelzorgers en vrijwilligers en mensen die door bijvoorbeeld een lichamelijke beperking, geestelijke problemen of werkloosheid meer moeite hebben om aan de samenleving mee te doen. In dit plan staat beschreven hoe we dat willen doen.

De hoofdstukken en onderwerpen in deze notitie hebben alles met elkaar te maken. De grote gemene deler is leefbaarheid. De Wmo heeft alles met leefbaarheid te maken. Al pratende over leefbaarheid kan dat begrip op heel veel verschillende manieren worden ingevuld: op dorpsniveau (bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, voorzieningen, eenzaamheid), maar ook door ieder persoonlijk (bijvoorbeeld allerhande hulpvragen, opvang).

Wil de invoering van de Wmo zoals voorgesteld in deze notitie kans van slagen hebben, met andere woorden: willen we een voor iedereen leefbare gemeente blijven, dan vergt dat van een ieder een andere, meer sociale wijze van denken. Wij gaan er van uit dat die wijze van denken nog steeds bestaat bij de inwoners van onze dorpen en bouwen daar in deze beleidsnotitie ook voor een deel onze plannen op. Wij gaan ook uit van eigen initiatief en verantwoordelijkheid van onze inwoners. Wij gaan uit van *de krêft fan minsken*. Daar staat tegenover dat wij als gemeente hulp, advies, begeleiding en faciliteiten bieden wanneer mensen (tijdelijk) niet op eigen kracht verder kunnen. In onze visie en in deze notitie proberen we die samenwerking tussen inwoners en gemeente tot uiting te brengen.

1. Inleiding

In deze inleiding gaan wij in op de aanleiding en achtergrond van de Wmo. Daarna leggen we kort uit wat de wet inhoudt en vertellen we hoe deze beleidsnota in elkaar zit.

Aanleiding en achtergrond van de Wmo

Er zijn een viertal ontwikkelingen in onze maatschappij die de komst van de Wmo mee bepaald hebben.

a. vergrijzing, vermaatschappelijking en ontgroening van de zorg

De belangrijkste en meest directe aanleidingen voor de Wmo zijn de vergrijzing (het deel van de bevolking dat bij de ouderen hoort groeit) en de vermaatschappelijking van de zorg (het streven naar zo veel mogelijk integratie in de maatschappij van mensen die voorheen in instituten woonden). Beide ontwikkelingen leiden tot een hogere zorg- en ondersteuningsvraag. Ontgroening is de ontwikkeling dat er steeds minder mensen zijn om de zorg te verlenen en te betalen.

b. de Awbz terugbrengen naar zijn oorspronkelijke doel

De Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz) is in het leven geroepen ten behoeve van niet te verzekeren zorg zoals bijvoorbeeld instituutzorg. Die zorg wordt betaald via een solidariteitssysteem: iedereen betaalt mee via zijn of haar loon. In de loop der jaren zijn er allerhande voorzieningen onder de Awbz geschoven die niet echt aan te merken zijn als niet te verzekeren zorg. Hulp bij het huishouden is daar een voorbeeld van. Met de Wmo wil het kabinet de Awbz weer naar zijn oorspronkelijke doel terugbrengen.

c. zwakke positie van de gemeente op het snijvlak wonen, zorg en welzijn

Het streven in het ouderenbeleid is al jaren dat ouderen zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij kunnen meedoen. Dat gaat om meer dan wonen in een gewoon huis in een gewoon dorp. Zorg en welzijn moeten zo op elkaar afgestemd worden dat zo lang en gewoon mogelijk deelnemen aan de maatschappij mogelijk gemaakt wordt. Dat vereist nieuwe vormen van samenwerking waarin de gemeente de regie heeft. De Wmo versterkt die positie van de gemeente.

d. onevenredigheid in de verzorgingsstaat

De verzorgingsstaat is bedoeld om de kwetsbare groepen te beschermen. In de afgelopen jaren is gebleken dat een deel van de bevolking geen toegang had tot een aantal basisvoorzieningen. En dat waren vaak de kwetsbare groepen. Als logisch gevolg werden de voorzieningen voor iedereen uitgebreid. En dat had als resultaat dat niet alleen degenen die het nodig hadden aanspraak op de voorzieningen konden maken, maar ook degenen die er wel zonder konden. Dat heeft weer geleid tot een uitbreiding van het gebruik van voorzieningen en een toename van de kosten.

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) moet een antwoord zijn op bovengenoemde ontwikkelingen.

De Wmo: de wet in het kort

meedoen

De Wmo is in de plaats gekomen van de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), een paar onderdelen van de Awbz, onder meer de Hulp bij het huishouden en een onderdeel uit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (Wcpv), de Openbare geestelijke gezondheidszorg (Oggz). De individuele voorzieningen (rolstoelen, woningaanpassingen, hulp bij het huishouden en vervoer) maken deel uit van de Wmo. De Wmo is bedoeld als een brede participatiewet die als doel heeft om meedoen aan de maatschappij mogelijk te maken voor iedereen.

compensatieplicht

Voor mensen met een beperking heeft de gemeente een vangnetfunctie. De gemeente steunt hen in hun zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Gemeenten hebben de vrijheid om te bekijken welke voorzieningen zij daarvoor inzetten.

Bij het vaststellen van welke voorzieningen nodig zijn om zo gewoon mogelijk te kunnen meedoen, moet de gemeente rekening houden met de persoonskenmerken en de behoeften van degene die aanvraagt. Daarnaast moet de gemeente rekening houden met de financiële mogelijkheden die iemand heeft om zelf maatregelen te nemen.

Gemeenten moeten individuele burgers met een beperking in staat stellen om:

- a. een huishouden te voeren;
- b. zich te bewegen in en om de woning;
- c. zich lokaal te verplaatsen met vervoer;
- d. mensen te ontmoeten en sociale contacten aan te gaan.

doelgroep: iedereen

Bijzondere doelgroepen van de Wmo zijn mensen die behoefte hebben aan ondersteuning: ouderen of mensen met een verstandelijke, lichamelijke of geestelijke beperking. Maar als het gaat om 'meedoen' mogelijk te maken, dan geldt dat voor alle burgers: óf om zelf mee te doen, óf om meedoen voor een ander mogelijk te maken.

van negen prestatievelden naar vijf thema's

In de Wmo is een onderverdeling in negen prestatievelden (zie bijlage 1) gemaakt waarvoor beleid moet worden ontwikkeld. Omdat wij vinden dat die prestatievelden vrij ingewikkeld geformuleerd zijn en omdat wij duidelijk willen maken dat de Wmo een nog breder terrein beslaat dan wat in de prestatievelden staat beschreven, hebben wij ze omgezet naar vijf thema's/hoofdstukken die wij logischer en meer werkbaar vinden:

1. Meedoen gemakkelijker maken
2. Mantelzorg en vrijwilligerswerk
3. Opgroeien
4. Preventie, zorg en opvang
5. Leefbaarheid: er met z'n allen iets van maken

Boven elk hoofdstuk staat aangegeven welk(e) prestatieveld(en) het betreft. De omschrijving van de prestatievelden is terug te vinden in bijlage 1.

Hoe zit dit beleidsplan in elkaar?

Het plan begint met een samenvatting waarin de hoofdlijnen uit het plan beschreven staan. In de inleiding staat kort de theorie achter de Wmo beschreven. In hoofdstuk 2 omschrijven wij de visie die wij als gemeente op de Wmo hebben: een vertaling van de theorie naar de gemeentelijke praktijk. De gemeente kan het Wmo-beleid immers naar eigen inzicht invullen. Die visie biedt de kapstokken voor het verdere beleid en is inhoudelijk hetzelfde als het visiestuk dat in oktober door de raadscommissie goedgekeurd is. Hoofdstuk 3 handelt over hoe wij als gemeente de inwoners van onze gemeente bij het maken en het beoordelen van ons beleid willen betrekken. Kort gezegd gaat het om burgerparticipatie, een verplichting die in de wet opgenomen is.

Hoofdstuk 4, 5, 6, 7 en 8 beslaan de vijf hierboven genoemde thema's en gaan over hoe wij de verschillende thema's van de Wmo willen invullen. Dat gebeurt zo concreet mogelijk en - waar het mogelijk is - in de vorm van actiepunten. Om voor iedereen helder te houden waar wij als gemeente mee bezig zijn, om een herkenbaar Wmo-beleid te realiseren, is het belangrijk dat wij goed communiceren over alles wat we doen. In hoofdstuk 9 staat vermeld hoe wij dat willen gaan doen. Hoofdstuk 10 is het actieplan waarin alle actiepunten uit het beleidsplan terugkomen. Voor zover dat mogelijk is zetten wij de actiepunten daar uit in de tijd en voegen wij ook een financiële onderbouwing toe.

Zoals gezegd biedt dit beleidsplan kapstokken voor een werkveld dat sterk in beweging is. Dit plan is dan ook niet uitputtend. Niet alles staat erin en niet alles is dichtgetimmerd. Het geeft aan welke

kant wij op willen, maar het moet wel de ruimte hebben om, binnen de gestelde kaders, te kunnen meebewegen in de dynamiek van het werkveld.

2. Gemeentelijke visie op de Wmo

2.1 Wmo: mensen centraal

De uitvoering van de Wmo richt zich in essentie op maatschappelijke ondersteuning. En dan gaat het altijd om mensen. Om inwoners van onze gemeente. Aan de ene kant mensen die ondersteuning nodig hebben en aan de andere kant mensen die kunnen ondersteunen. Voor de uitvoering van de Wmo kiezen wij daarom voor een *op de mens gerichte en persoonlijke benadering*. Dat betekent voor ons dat de burger en zijn/haar vraag centraal staat. En dat betekent in onze ogen ook *maatwerk*. Geen mens is immers gelijk en geen probleem is hetzelfde.

Wij vinden dat de uitvoering van de Wmo ook bij de aard en schaal van onze gemeente moet passen. Menaldumadeel is een plattelandsgemeente met 13 dorpen. Gezien het bloeiende verenigingsleven en de vele activiteiten die in de dorpen georganiseerd worden zijn dat dorpsgemeenschappen met veel potentie en kracht. Daar willen wij gebruik van maken. Hoewel de dorpen in hun omvang en bevolkingssamenstelling veranderd zijn, is er op het persoonlijke vlak nog wel *betrokkenheid* bij elkaar. Als het nodig is helpen mensen elkaar en komt er een oplossing. Vaak gaat dat om kleine dingen, maar juist die hulp zorgt er wel voor dat mensen, zonder professionele hulp, weer verder kunnen.

Er liggen structuren en netwerken in de dorpen die vaak niet zichtbaar zijn. Het zijn fijnmazige structuren. Wij denken dat precies die structuren de basis van de (veer)kracht en de *zelfredzaamheid* van de dorpen vormen. Wij willen in ons Wmo-beleid aansluiten bij die netwerken.

Uitvoering van de Wmo betekent voor ons niet het optuigen van nieuwe organisaties of meer bureaucratie. Wij willen gebruik maken van wat er al is in onze gemeente en van wat er al gedaan wordt. Wat goed functioneert moet vooral blijven. Het is zaak om dat goed in beeld te krijgen en dan te kijken waar verbindingen gelegd kunnen worden, zodat er samenhang ontstaat.

Kernwoorden in onze visie zijn:

- onafhankelijk
- bereikbaar
- herkenbaar
- laagdrempelig
- deskundig
- persoonlijk
- eenvoudig
- maatwerk

2.2 Integrale klantondersteuning

Wij denken dat professionele en *integrale klantondersteuning* een manier van maatschappelijke ondersteuning is die bij onze visie past, die past bij de schaal van onze gemeente, waar mensen die hulp nodig hebben het meest mee gebaat zijn en waar bovengenoemde kernwoorden goed in terugkomen. Wij willen vorm geven aan integrale klantondersteuning met het *omtinkerschap* (zie voor een definitie hoofdstuk 4). Wij willen graag dat er een stevige band komt te liggen tussen de omtinkers en de organisaties en vrijwilligers die hun ogen en oren in de dorpen hebben. Het is belangrijk dat informatie over en weer gaat. In het volgende hoofdstuk gaan wij daar verder op in.

De Wmo vergt in onze ogen een andere manier van denken en de Wmo kan alleen slagen als mensen niet in hun eigen straatje denken, maar een breder gezichtsveld hebben en naar elkaar omzien. Samenwerken en dwarsverbanden zoeken kan tot nieuwe kansen leiden. En zo willen wij de Wmo ook graag zien: een wet die ons, onze inwoners en de werkers in het veld veel kansen biedt.

2.3 Onze horizon

Hoe ziet onze horizon er uit? Of met andere woorden: waar willen wij naar toe, wat willen wij bereiken en hoe ziet ons ideaalplaatje er uit? Dat wat wij voor ogen hebben heeft alles te maken met de titel van dit beleidsplan, De krêft fan minsken. Wij zien een gemeente met actieve en betrokken inwoners voor ons. Die inwoners zijn van alle leeftijden en met de meest uiteenlopende achtergronden. Wij zien het in de dorpen bruisen van activiteiten en ontmoetingen. Er ontstaat samenhang. Alleen de inwoners zelf kunnen dit tot stand brengen door krachten te bundelen en creatief te zijn. Onze rol als gemeente is ruimte bieden, meedenken en ondersteunen waar dat nodig is.

Dit beleidsplan geeft de kapstokken om die kracht van mensen zo veel mogelijk tot bloei te laten komen.

3. Burgerparticipatie

De Wmo verplicht gemeenten om burgers te laten meepraten over het beleid dat de gemeente wil ontwikkelen en uitvoeren. Burgerparticipatie is een apart onderdeel van de wet. Omdat wij in onze visie zo dicht mogelijk bij de mensen willen werken, vinden wij het ook belangrijk om uit de praktijk te horen wat er leeft. Daar kunnen wij bij het ontwikkelen van ons beleid dan rekening mee houden.

Omdat wij burgerparticipatie als onderdeel van dit beleidsplan zien, zijn wij daar in de praktijk nog niet op vooruitgelopen door bijvoorbeeld al een Wmo-platform in te stellen. Dat zal straks een van de eerste dingen zijn om te regelen.

3.1. Vormgeving burgerparticipatie

tinktank

Wij willen de burgerparticipatie in onze gemeente op twee manieren vorm geven. Uit overleg met professionele en vrijwillige werkers in het veld is het idee gekomen om een soort 'tinktank' in het leven te roepen. Die tinktank is ondertussen opgericht. Er zitten vertegenwoordigers in van de professionele- en vrijwilligersorganisaties die in onze gemeente werkzaam zijn op het gebied van de Wmo. Het is prettig om de beleidsplannen en ook de uitvoering van het beleid zo nu en dan te evalueren bij die mensen. Zij komen uit de praktijk en zij weten wat wel en niet werkt. Zij hebben wellicht ook goede ideeën. De resultaten van het overleg tussen gemeente en tinktank worden regelmatig teruggekoppeld naar de organisaties.

Wmo-platform

Een Wmo-platform wordt naar onze opvatting gevormd door burgers uit de gemeente. Dat kunnen burgers zijn die zelf op een of andere wijze te maken hebben met de Wmo, maar het kunnen ook burgers zijn die zich interesseren voor de Wmo en erover willen meepraten.

De gemeente kan stukken aan het platform voorleggen voor advies. Het Wmo-platform komt een aantal keren per jaar bijeen en kan de gemeente ook niet-gevraagde adviezen geven. Het platform heeft een onafhankelijke voorzitter en zorgt zelf ook voor een secretaris. Er wordt een profiel opgesteld waaraan men moet voldoen. Via de Ynformaasje wordt dat profiel bekendgemaakt en zullen mensen gevraagd worden om zich aan te melden. Het is van belang om te weten dat het Wmo-platform niet hetzelfde is als de Wmo-koepel. De Wmo-koepel fungeert voor de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân als cliëntenraad als het gaat om de huishoudelijke verzorging en de voorzieningen. Het is logisch om een verbinding te leggen tussen Wmo-koepel en het gemeentelijk Wmo-platform.

gesprekken in de dorpen

Met 'Doarp oan set' is Menaldumadeel een traditie van brede gesprekken met en in de dorpen begonnen. 'Doarp oan set' bleek een succes te zijn, het is daarom een goede zaak om het één keer in de zoveel tijd te herhalen. In feite is 'Doarp oan set' een mooie manier om met burgers van gedachten te wisselen over onder meer de Wmo.

klanttevredenheidsonderzoek

De Wmo verplicht de gemeenten om ieder jaar een klanttevredenheidsonderzoek te houden onder de bevolking van Menaldumadeel. Dat onderzoek kan elk jaar over een ander aspect van de Wmo gaan. Het is de bedoeling dat de enquête steekproefsgewijs wordt uitgezet in de gemeente.

3.2 Actiepunten

- contact zoeken met de mensen van de Wmo-koepel
- een Wmo-platform oprichten
 - profiel opstellen
 - oproep doen
- in gesprek met de dorpsbelangen over een vervolg van 'Doarp oan set'

➤ jaarlijks een klanttevredenheidsonderzoek organiseren

Meedoen gemakkelijker maken en ondersteunen waar dat nodig is, is een belangrijke taak voor de gemeente in de Wmo. Wij gaan ervan uit dat veel mensen zichzelf kunnen redden. Zij weten de weg naar de juiste organisatie zelf te vinden. Voor de mensen die dat niet kunnen of die dat tijdelijk niet kunnen, vormt de gemeente een vangnetfunctie. In dit hoofdstuk staat beschreven hoe wij die functie gestalte willen geven.

Integrale klantondersteuning

In onze visie is integrale klantondersteuning, vormgegeven door omtinkerschap, het eerste portaal in de Wmo. Met andere woorden: de omtinker is ons loket.

definitie integrale klantondersteuning:

Mensen helpen hun vraag duidelijk te krijgen op het brede terrein van welzijn, wonen en zorg en daarna proberen een zo passend mogelijk antwoord bij die vraag te zoeken.

definitie van de omtinker:

Een omtinker is een professional met een hbo-opleidingsniveau en veel kennis van het aanbod op het gebied van welzijn, wonen en zorg in het algemeen, maar ook in het bijzonder van de gemeentelijke sociale kaart. Een omtinker is een vertrouwenspersoon en werkt onafhankelijk. Een omtinker is bekend in de gemeente en weet heel snel te schakelen tussen verschillende oplossingsniveaus. Een omtinker kan ook mensen bij elkaar brengen met als doel dat er actie en interactie ontstaat. Daarmee stimuleert een omtinker het tot stand komen van samenhang en samenwerking.

Omtinkers zijn mensen die op het brede gebied van welzijn, zorg en wonen veel kennis hebben. Zij weten ook wat op dat terrein het aanbod in en buiten de regio is, zowel op professioneel- als op vrijwilligersniveau. Omtinkerschap is niet alleen bedoeld om mensen toe te leiden naar individuele voorzieningen. In onze ogen is er in de werkwijze van de omtinkers een zekere hiërarchie bij de probleemoplossing. Het doel is altijd het stimuleren van het zelf kunnen oplossen van problemen. De stappen in het oplossen van problemen zijn als volgt:

- a. het individuele en gezinssysteem, in directe relatie met
- b. nauwverwante relaties als familieleden, burens, vrienden, kennissen
- c. buurt en dorp (verenigingsleven, kerk en andere sociale verbanden)
- d. collectieve voorzieningen, formeel georganiseerd
- e. individuele voorzieningen, formeel georganiseerd

Omtinkers proberen in de eerste plaats een probleem in overleg met de klant zo dicht mogelijk bij huis op te lossen.

Omtinkerschap werkt als de omtinkers bij de inwoners van de gemeente bekend zijn, als ze goed bereikbaar zijn en het vertrouwen van de inwoners hebben.

Omtinkers zijn via een telefoonnummer bereikbaar. In de toekomst zou het echter ook zo georganiseerd kunnen worden dat omtinkers spreekuur houden in de dorpshuizen, de bibliotheek, het verzorgingshuis of een andere geschikte locatie.

Hoe willen wij het omtinkerschap vorm geven?

Op de schaal van de gemeente willen wij werken met omtinkers en op de schaal van de dorpen met vrijwilligers. Rode draad in de opzet is dat we gebruik willen maken van wat er nu al gedaan wordt.

omtinkerschap

Op dit moment werken er in onze gemeente organisaties waarvan de medewerkers al bezig zijn op de manier van integrale klantondersteuning. De ouderenadviseur, de wijkverpleegkundige, de consulenten van de sociale dienst en de maatschappelijk werker zijn daar voorbeelden van. Wij willen geen nieuwe organisaties optuigen als dat niet nodig is. Ons ideaalbeeld van omtinkerschap is dan ook dat bovengenoemde mensen en hun organisaties elkaar opzoeken en proberen tot een samenwerking te komen met als uiteindelijk resultaat een team van omtinkers in onze gemeente.

Dat ideaalbeeld roept onmiddellijk een aantal vragen op. Welke vorm moet zo'n samenwerking krijgen? Is de onafhankelijkheid gegarandeerd? Welke positie nemen de omtinkers in? Willen die organisaties, die allemaal hun eigen belangen hebben, wel samenwerken? Hoe kan een omtinker onafhankelijk zijn als hij in dienst is van een organisatie die belangen heeft? Het klopt dat er in dit verhaal een spanningsveld zit tussen onafhankelijkheid en marktwerking. Wij moeten daarom zoeken naar een vorm die de onafhankelijkheid van de omtinkers kan waarborgen. Dat is een voorwaarde. En we moeten bereiken dat we daar draagvlak voor vinden bij de organisaties. Dat zij hun mensen voor zo'n omtinkersteam willen inzetten. Voor hen zou het belang van de klant ook voorop moeten staan. In de gemeenten Boarnsterhim (Mienskipsoarch) en Tytsjerksteradiel (It Skewiel) heeft men de ervaring dat wanneer organisaties elkaars positie kennen zij ook bereid zijn om afspraken te maken en de dienstverlening centraal te stellen. Een andere reden voor organisaties om mee te doen is dat gemeente en Zorgkantoor (AWBZ-gelden) als enigen wat te zeggen hebben over het budget van de organisaties. Ten slotte willen de organisaties ook graag dat de klant tevreden is. Als een klant door de bomen het bos niet meer ziet heeft niemand daar wat aan. Een omtinker op een vooruitgeschoven positie kan dan veel helderheid bieden. Het realiseren van het omtinkerschap is niet van vandaag op morgen klaar. Dat vraagt om een proces van overleggen, afstemmen en steeds een stapje verder komen. Goede begeleiding is daarbij onmisbaar.

inzet van vrijwilligers

In onze visie zeggen wij dat we ook gebruik willen maken van de structuren en netwerken die er in de dorpen liggen. Zoals er op professioneel gebied al gewerkt wordt op de manier van integrale klantondersteuning, gebeurt dat door vrijwilligers ook. Voorbeelden zijn het werk van de diaconie (kerken) en De Zonnebloem. Wij vinden het belangrijk dat er een band komt te liggen tussen de omtinkers en deze vrijwilligers. De mensen van de dorpen kennen de lokale situatie bij uitstek. De omtinkers kennen het aanbod aan voorzieningen. Zij kunnen een inwoner bij de omtinker brengen en andersom kan de omtinker bij de mensen van de dorpen terecht voor het oplossen van een probleem in de directe omgeving. Door elkaar goed te informeren over wat er speelt kunnen ze elkaar aanvullen en versterken.

definitie van de vrijwilliger (in het kader van dit hoofdstuk):

Een vrijwilliger is een sleutelfiguur in een dorp. Hij of zij kent veel mensen, weet wat er in het dorp speelt en weet ook hoe de sociale infrastructuur en netwerken in een dorp in elkaar zitten. De vrijwilliger is een vertrouwenspersoon. De vrijwilliger kan mensen bij elkaar brengen.

Wij denken bij vrijwilligers aan mensen die in het dorp een soort spin in het web zijn, veel weten en de mensen kennen: sleutelfiguren in een dorp. Dat kunnen mensen van een kerk of een Zonnebloem-afdeling zijn, maar dat hoeft niet per se. Hoewel wij vinden dat we het werk van deze vrijwilligers niet heel formeel moeten maken, denken we dat het wel nodig is om een minimale structuur aan te brengen en hen waar nodig te ondersteunen. Bijvoorbeeld door deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers of door regelmatig (begeleid) overleg tussen vrijwilligers en omtinkers.

Ook het vormen van een vrijwilligersnetwerk in onze gemeente is niet zomaar voor elkaar. De geschikte mensen moeten gevonden worden. Wij willen dat doen door contact te zoeken met de organisaties in de dorpen en via hen mensen persoonlijk te benaderen. Daarna willen we al

doende erachter komen wat de beste aanpak is.

Wij denken dat, als wij het voor elkaar krijgen om een team van omtinkers op te zetten en dat te combineren met een vrijwilligersnetwerk, we een persoonlijke en op maatwerk gerichte wijze van maatschappelijke ondersteuning kunnen realiseren.

Een initiatief dat aansluit bij het vrijwilligersnetwerk en waarvan we kunnen bekijken hoe we het kunnen inpassen, is het project De Zorgbrigade van vereniging Het Groene Kruis Berlikum/Wier e.o. Het streven van de Zorgbrigade is om ouderen te ondersteunen in het langer zelfstandig thuis wonen, om vereenzaming tegen te gaan en een gevoel van veiligheid te creëren. De Zorgbrigade wil ook jongeren betrekken bij het uitvoeren van zorgtaken.

Relatie met de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân

Op dit moment kunnen mensen voor huishoudelijke hulp en voorzieningen terecht bij het zorgloket van de Dienst SoZaWe in het gemeentehuis. De casemanager van de Dienst SoZaWe geeft een indicatie en op grond daarvan krijgt men hulp of een bepaalde voorziening. De ervaring in de praktijk is dat mensen het moeilijk vinden om de papieren in te vullen die erbij horen en dat ze soms ook vaker dezelfde papieren moeten invullen.

Met het omtinkerschap willen wij het mensen makkelijker maken om hulp te krijgen. Tegelijk willen wij die hulp ook dichterbij huis zoeken. Mensen krijgen dus niet automatisch een indicatie. Het komt namelijk ook voor, zo is ons gebleken, dat mensen wel een indicatie voor hulp of een andere vorm van wonen hebben gekregen, maar dat zij daar geen gebruik van maken omdat ze het toch liever anders regelen.

Door het inzetten van omtinkers zou het aantal klanten bij het zorgloket minder kunnen worden. Dat betekent niet dat het loket minder werk hoeft te krijgen. De consultants van het loket zouden op een andere manier, namelijk als omtinker, ingezet kunnen worden. Dat is een ontwikkeling waarover wij graag met de Dienst SoZaWe van gedachten willen wisselen.

Actiepunten

- De al aanwezige vormen van klantondersteuning inventariseren
- De organisaties die nu al aan klantondersteuning doen uitnodigen en het idee van omtinkerschap toelichten en met hen uitwerken
- Het idee van omtinkerschap en de financiering daarvan bespreken met het Zorgkantoor Fryslân
- De mensen van de vrijwilligersorganisaties in de dorpen uitnodigen en het idee van een vrijwilligersnetwerk toelichten en met hen uitwerken
- De mogelijkheden bekijken om het project De Zorgbrigade een plek te geven in het concept van het vrijwilligersnetwerk
- Het idee van omtinkerschap met de Dienst SoZaWe bespreken

Mantelzorg en vrijwilligerswerk behandelen wij in dit beleidsplan in één hoofdstuk. De reden daarvoor is niet dat het dezelfde werksoorten zijn. Ze verschillen als dag en nacht. Dat verschil leggen we in dit hoofdstuk uit. De reden is wel dat er een verbinding kan worden gelegd tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk. En daardoor hebben ze toch veel met elkaar te maken. Verder gaan we in dit hoofdstuk in op vrijwilligerswerk en waaraan dat kan bijdragen.

Mantelzorg en vrijwilligerswerk: het verschil

Mantelzorg is de zorg die mensen geven aan familie, buren of kennissen. Ze kiezen er niet voor. Het komt op hun pad en ze geven de zorg uit liefde en betrokkenheid en soms ook voelen ze het als hun plicht. Met mantelzorg kun je niet van vandaag op morgen stoppen.

Voor vrijwilligerswerk kiezen mensen bewust. Omdat het leuk is, om op die manier betrokken te zijn bij het dorp, om zichzelf te ontwikkelen of om andere mensen te ontmoeten. Als dat vrijwilligerswerk niet meer voldoet aan wat mensen ervan verwachten of als mensen het te druk krijgen, dan kunnen ze ermee ophouden wanneer ze dat willen.

Mantelzorg in onze gemeente

In onze gemeente is van ongeveer 200 mensen bekend dat ze mantelzorger zijn. Volgens onderzoek van Cozorg doet een op de tien inwoners op de een of andere manier aan mantelzorg. Voor onze gemeente zou dat betekenen dat er zo'n 1.400 mantelzorgers moeten zijn. Het is niet vreemd dat al die 1.400 mensen bij ons niet bekend zijn. Want het kenmerk van een mantelzorger is dat die haar/zijn werk stilletjes doet en zich zoveel mogelijk zelf redt. En als dat goed lukt is het ook geen probleem. Het wordt anders als de mantelzorger de zorg niet meer goed aan kan en het zorgen een last wordt. Voor die mensen heeft de gemeente een vangnetfunctie. Mantelzorgers hebben in een gesprek met de gemeente zelf aangegeven waar zij dan behoefte aan hebben:

- persoonlijke aandacht;
- een mogelijkheid voor ondersteuning en advies dichtbij en laagdrempelig;
- de mogelijkheid van vertrouwde vervanging/oppas, om er als mantelzorger eens een ochtend of middag tussenuit te kunnen;
- de mogelijkheid om andere mantelzorgers te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen;
- indicatie thuis (totaalplaatje van de situatie, dus inclusief de mantelzorg);
- versoepeling van regelgeving als het om voorzieningen aan huis gaat.

In onze gemeente bestaat een werkgroep mantelzorg. Het secretariaat daarvan is ondergebracht bij Stichting Welzijn Middelsee. In die werkgroep zijn allerhande organisaties vertegenwoordigd (zowel professioneel als vrijwillig). Het is de bedoeling dat de werkgroep zich ontwikkelt tot een steunpunt mantelzorg. De eerste stappen daarvoor zijn al gezet. De werkgroep probeert op verschillende manieren tegemoet te komen aan de wensen van de mantelzorger. Zo organiseert deze:

centraal meldpunt vrijwillige thuishulp

Als mantelzorgers thuis een klusje hebben of oppas voor een middag nodig hebben kunnen ze terecht bij het meldpunt (telefonisch). De mensen achter het meldpunt zorgen ervoor dat er binnen twee werkdagen een oplossing is. Dit meldpunt was tot vorig jaar ondergebracht bij de Welzijnsdienst van Palet. In de nieuwe situatie (ouderenwerk bij Stichting Welzijn Middelsee) moet deze functie opnieuw bekeken worden.

Dag van de mantelzorg

Op de Dag van de mantelzorg organiseert de werkgroep een activiteit waar alle mantelzorgers voor uitgenodigd worden. Die activiteit is bedoeld als ontspanning, maar heeft ook een belangrijke ontmoetingsfunctie.

cursussen

De werkgroep organiseert een paar keer per jaar een workshop of een educatieve- of themabijeenkomst.

De werkgroep ziet bij alle activiteiten dat de mensen uit de doelgroep behoefte hebben aan contacten met andere mantelzorgers. Bij elkaar kunnen ze het beste hun verhaal kwijt. Om zulke contacten structureel te kunnen realiseren, wil de werkgroep graag een soort 'inloopcafé' of koffieochtend opzetten. Mantelzorgers kunnen elkaar daar op vaste tijden in een informele omgeving op een ontspannen wijze ontmoeten.

Wij vinden het belangrijk dat de werkgroep mantelzorg in de vorm van een steunpunt (in samenwerking met de Middelseegemeenten) blijft bestaan en activiteiten organiseert om de mantelzorger die de zorg niet meer alleen aan kan te helpen of te ontlasten. Hier ligt ook een verbinding naar het vorige hoofdstuk over klantondersteuning. De omtinkers komen in hun werk ook mantelzorgers tegen of schakelen ze zelf in. Mocht een omtinker constateren dat de last voor een mantelzorger (tijdelijk) te groot wordt, dan kan via het steunpunt mantelzorg of via Standby hulp gezocht worden. Hetzelfde geldt voor de vrijwilligers in de dorpen.

Standby is de organisatie die in onze gemeente de zogenaamde respijtzorg verzorgt. Via respijtzorg kunnen vrijwilligers worden geregeld die mantelzorgers tijdelijk kunnen vervangen, bijvoorbeeld als de mantelzorger eens met vakantie wil. En daar ligt ook de verbinding met het vrijwilligerswerk.

Uit 'Doarp oan set' kwam het idee om als buurt- of straatvereniging de 'burenhulp' in ere te herstellen en daarmee een omslag in denken in werking te zetten. Een idee dat prima past in het mantelzorg- en vrijwilligersverhaal.

Vrijwilligerswerk: middel en doel

In onze dorpen zijn op alle mogelijke terreinen vele vrijwilligers actief. Vrijwilligers houden veel voorzieningen en activiteiten in onze dorpen in stand. Vrijwilligerswerk is dan een middel om met z'n allen een hoop voor elkaar te krijgen. Het blijkt echter dat het voor verenigingen en organisaties steeds moeilijker is om vrijwilligers te vinden. Een van de redenen is dat mensen het druk hebben en geen tijd meer hebben om zich buiten werk en gezin om voor een ander of voor het dorp in te zetten. Een andere reden is dat nieuwe inwoners in de dorpen bij de verenigingen niet bekend zijn en dus ook niet benaderd kunnen worden voor vrijwilligerswerk. Andersom weten nieuwe inwoners vaak ook niet waar ze moeten zijn als ze zich wel als vrijwilliger willen inzetten. De vijver waar alle verenigingen in vissen moet dus groter worden. Het moet duidelijk worden waar organisaties behoefte aan hebben; en om het werk aantrekkelijker te maken zou er ook over nagedacht kunnen worden om de structuur van het vrijwilligerswerk te veranderen (meer kortdurende karweitjes bijvoorbeeld, meer inzetten op kwaliteiten van mensen). Een hulpmiddel zou een soort vacaturedatabank voor vrijwilligers kunnen zijn, waarin vraag en aanbod bij elkaar komen. In 'Doarp oan set' zijn daar variaties op bedacht, zoals een elektronische vacaturepaal en vacatureprikbord.

Een andere manier om het aantal vrijwilligers te vergroten is om veel meer jongeren als vrijwilliger in te zetten. Jongeren hebben vaak liever na schooltijd een betaald baantje. Om jongeren te interesseren voor vrijwilligerswerk, moeten ze echter op het voortgezet onderwijs al verplicht een maatschappelijke stage lopen. Dat betekent dat ze een vast aantal uren vrijwilligerswerk doen bij organisaties en verenigingen die ze zelf mogen uitzoeken. Het is een uitdaging om ervoor te zorgen dat jongeren na de maatschappelijke stage doorgaan met vrijwilligerswerk.

Welzijnsstichting De Skûle in Franeker bemiddelt tussen scholen en organisaties wat betreft de maatschappelijke stages. In overleg met hen willen wij zoeken naar wegen om jongeren als vrijwilliger aan de slag te krijgen.

Ook vanuit het jongerenwerk (Stichting Welzijn Middelsee) kunnen jongeren gestimuleerd worden om vrijwilligerswerk te doen.

Vrijwilligerswerk kan ook als doel hebben om te participeren aan het maatschappelijk leven. Er zijn mensen die - doordat ze al lang werkloos zijn, of omdat ze een psychiatrisch verleden hebben, of om wat voor reden ook - steeds minder sociale contacten hebben. Voor die mensen zou het doen van vrijwilligerswerk een manier kunnen zijn om weer aan het dorpsleven mee te doen en invulling te geven aan hun leven. De Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân zet in samenwerking met De Skûle zulke participatietrajecten op. Het bedrijfsleven in onze gemeente kan daar ook een belangrijke rol in spelen.

Actiepunten

- In overleg met het steunpunt mantelzorg bekijken wat er moet gebeuren om het steunpunt zo toe te rusten dat de noodzakelijke activiteiten georganiseerd kunnen worden.
- Standby structureel subsidiëren en werkafspraken maken over de inzet in onze gemeente.
- In overleg met de afdeling burgerzaken een mogelijkheid zoeken om gegevens van nieuwe inwoners (en dus potentiële vrijwilligers) bij de dorpsbelangen te krijgen.
- Een vrijwilligersvacaturebank (of -paal of -bord) met vraag en aanbod opzetten.
- Met hulp van Stichting Welzijn Middelsee vrijwilligersorganisaties voorlichten over mogelijkheden om vrijwilligerswerk zo vorm te geven dat het wel aantrekkelijk wordt om te doen.
- In overleg met de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân en De Skûle de participatietrajecten doorzetten en eventueel in onze gemeente intensiveren.
- In overleg met Stichting Welzijn Middelsee / De Skûle mogelijkheden bedenken om jongeren als vrijwilliger aan de slag te krijgen.

Onder het thema “opgroeien” past het hele jeugdbeleid van 0 – 23 jaar. In heel veel gevallen groeien kinderen zonder grote problemen op. Ook de opvoeding door de ouders lijkt als vanzelf te gaan. Toch gaat er wel eens wat mis. De Wmo wil ervoor zorgen dat door preventie zoveel mogelijk problemen worden voorkomen. In dit hoofdstuk geven we eerst een overzicht van de organisaties die zich in onze gemeente bewegen op het terrein van de jeugd en daar voornamelijk een preventieve rol vervullen. Daarna benoemen we de belangrijkste ontwikkelingen van dit moment en gaan we in op de samenwerking en afstemming tussen de verschillende organisaties. Want als er wel problemen ontstaan, kunnen die het beste opgelost worden door zo goed mogelijk samen te werken.

6.1 Opgroeien in fasen

Praktisch gezien is het handig om de jeugd van 0 – 23 jaar in een aantal fasen op te delen. De eerste fase loopt van 0 – 4 jaar. In onze gemeente zijn daar de volgende organisaties bij betrokken:

- thuiszorg Het Friese Land (consultatiebureau, opvoedingsondersteuning)
- peuterspeelzalen (ondergebracht bij Stichting Welzijn Middelsee)
- kinderopvang
- VTO (Vroeg Tijdig Onderkennen)-vroeghulp (provinciaal)
- MEE Friesland (provinciaal)

De tweede fase begint als de kinderen naar het basisonderwijs gaan en loopt van 4 – 12 jaar:

- basisscholen
- GGD Fryslân (schoolarts, voorlichting)
- schoolmaatschappelijk werk
- jongerenwerk (Stichting Welzijn Middelsee)
- kinderopvang
- AMK (Algemeen Meldpunt Kindermishandeling)
- bureau Jeugdzorg
- jeugdhulpverlening
- MEE Friesland

De derde fase loopt van 12 – 23 jaar:

- voortgezet onderwijs
- leerplichtambtenaar
- RMC (Regionaal Meldpunt Coördinatie)
- GGD Fryslân
- jongerenwerk (Stichting Welzijn Middelsee)
- AMK
- bureau Jeugdzorg
- jeugdhulpverlening
- politie
- Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân
- MEE Friesland

Kinderen groeien op en gaan van de ene naar de andere fase. Daarbij is het de kunst om dat op een goede manier te laten verlopen. En dat vergt afstemming en samenwerking tussen de organisaties die binnen de verschillende fasen werken.

6.2 Samenwerken en afstemmen

signaleringsfunctie van de peuterspeelzaal

In de beginfase van het opgroeien heeft de peuterspeelzaal een belangrijke functie. Zo'n 90% van alle kinderen komt daar twee keer per week een ochtend. De peuterspeelzaal is daarom een goede plek om afwijkend gedrag bij kinderen te signaleren. Als dat het geval is, is het goed om zo gauw mogelijk actie te ondernemen. Vaak kan op jonge leeftijd nog vrij eenvoudig wat gedaan worden aan problemen waar kinderen op latere leeftijd meer hinder van ondervinden.

Om ervoor te zorgen dat de peuterspeelzaal geen eiland wordt in die signalering, hebben peuterspeelzalen, thuiszorg, GGD en kinderopvang een netwerk gevormd en hebben ze regelmatig contact om zaken op elkaar af te stemmen en van elkaar te leren. Wanneer dat nodig is verwijzen ze ook naar elkaar door. Thuiszorg en GGD hebben programma's die ouders kunnen helpen bij het grootbrengen van hun kinderen (bijv. het opvoedingsondersteuningsprogramma Schouders onder Ouders van de thuiszorg). Zij hebben dan ook een belangrijke advies- en informatiefunctie.

doorgaande lijn

In het jeugdbeleid willen we zoveel mogelijk een doorgaande lijn realiseren. Daarom is het belangrijk dat de overgang van peuterspeelzaal naar basisschool goed verloopt. Hetzelfde geldt op latere leeftijd voor de overgang basisschool naar voortgezet onderwijs. Het is daarom goed dat er ook regelmatig overleg komt tussen peuterspeelzaal / kinderopvang en basisschool. Als op de basisschool de achtergrond van kinderen bekend is, kunnen de leerkrachten daar meteen op inspelen. In het VVE-traject dat in januari 2008 begonnen is en waar alle peuterspeelzalen aan meedoen, zal in overleg met de basisscholen ook een overdrachtsformulier worden ontwikkeld. Alle genoemde partijen komen ook weer bij elkaar in het Lokale Educatieve Agenda overleg (LEA).

samenwerking bij kinderen / gezinnen met meervoudige problemen

Het is helaas nog altijd de ervaring dat bij meervoudige problemen waar verschillende instellingen bij betrokken zijn, die instellingen dat niet van elkaar weten. Dat is vervelend voor ouders en kinderen. Ouders worden van de ene instelling naar de andere gestuurd, het duurt daardoor lang voor er een oplossing komt en ondertussen wordt de hele situatie er niet beter op.

In Fryslân hebben gemeenten, provincie en organisaties afgesproken dat zoiets niet meer mag gebeuren. Om zaken beter op elkaar te laten aansluiten is het concept Jong in Fryslân bedacht.

6.3 Jong in Fryslân (Middelsee) en Centrum voor Jeugd en gezin

Jong in Fryslân (JiF) is een concept dat het gemeentelijk preventief jeugdbeleid en het provinciaal jeugdzorgbeleid beter op elkaar wil laten aansluiten. JiF probeert dat te doen door bestaande structuren te versterken en uit te bouwen, door partijen bij elkaar te brengen en samenwerking tot stand te brengen.

De Middelseegemeenten voeren JiF uit als Jong in Middelsee. Er is een coördinator aangesteld die inventariseert hoe op dit moment de afstemming tussen partners in de Middelseeregio is en hoe die kan worden verbeterd. Het motto is "één kind, één plan" en ook "één gezin, één plan".

Een manier om instellingen beter te laten samenwerken is het vormen van netwerken in de gemeente. Kinderen of gezinnen met een probleem kunnen in zo'n netwerk met alle betrokken partners besproken worden. Met elkaar wordt gezocht naar de beste oplossing en één partij wordt verantwoordelijk gemaakt voor het vervolg, de begeleiding en de terugkoppeling.

Een hulpmiddel daarbij is de Verwijsindex die wij met ingang van 2009 zullen implementeren. Hulpverleners kunnen in de Verwijsindex een risicosignaal over een jongere afgeven. De Verwijsindex houdt bij hoeveel signalen er over een jongere worden gedaan. Zijn er twee of meer signalen over een jongere, dan worden betrokken hulpverleners actief geïnformeerd over elkaars melding en kunnen ze contact met elkaar opnemen en samenwerken. Dat kan binnen de eigen gemeente, maar ook provinciaal of landelijk zijn.

Inmiddels heeft het Rijk de ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin in gang gezet. In 2011 moeten alle gemeenten een Centrum voor Jeugd en Gezin hebben. Een Centrum voor Jeugd en Gezin is een plek waarin een aantal organisaties, hierboven genoemd bij de verschillende fasen,

bij elkaar komen. Het doel van het Centrum voor Jeugd en Gezin is dat die organisaties door fysiek bij elkaar te zitten hun krachten nog beter kunnen bundelen, meer herkenbaar zijn en beter hun advies- en informatiefunctie kunnen uitoefenen. Het 'Jong in Middelsee'-verhaal vormt de basis voor een Centrum voor Jeugd en Gezin en kan, wanneer Jong in Middelsee stevig staat, daarin overgaan.

6.4 Actiepunten

- VVE-traject verder ontwikkelen
- LEA-overleg verder ontwikkelen
- In het kader van Jong in Middelsee zorgnetwerken opzetten
- In het kader van Jong in Middelsee een advies- en informatiefunctie opzetten
- Met ingang van 2009 de Verwijsindex invoeren
- In het kader van Jong in Middelsee de contacten met het onderwijs verstevigen

Dit hoofdstuk gaat over de prestatievelden waarin de gemeente Leeuwarden als centrumgemeente voor ons een belangrijke rol heeft. Dat betekent dat Leeuwarden voorzieningen op het gebied van opvang, verslavingszorg en OGGZ in stand houdt. Wij als gemeente Menaldumadeel maken gebruik van die voorzieningen.

In de preventieve sfeer hebben wij als gemeente echter wel een taak op dit gebied. Hoe meer de gemeente preventief kan bereiken, hoe minder gebruik hoeft te worden gemaakt van voorzieningen in Leeuwarden.

7.1 Maatschappelijke opvang en OGGZ

Maatschappelijke opvang is bedoeld voor mensen die niet meer voor zichzelf kunnen zorgen, mensen die uit hun huis gezet worden, mensen die niet meer thuis kunnen zijn omdat ze mishandeld worden, enzovoort. Er zijn allerhande situaties te bedenken waarin mensen tijdelijk of langdurig opgevangen moeten worden.

Een belangrijke voorziening die wij als gemeente hebben om onmiddellijk actie te ondernemen in zulke gevallen is het sociaal team. Het sociaal team is in Middelseeverband opgezet. In het sociaal team zitten vertegenwoordigers van het maatschappelijk werk, GGD Fryslân, de politie, de GGZ en de woningbouwvereniging. Andere organisaties kunnen bij oproep ingeschakeld worden.

Gemeenten kunnen gezinnen, individuele gevallen of situaties in dorpen aanmelden bij het sociaal team en dat maakt er dan werk van. Met elkaar wordt overlegd over de best passende oplossing en er wordt afgesproken wie verantwoordelijk wordt voor een geval en wat er moet gebeuren. De verantwoordelijke koppelt altijd terug naar het sociaal team en naar degene die de melding gedaan heeft. Op die manier proberen we om zo snel mogelijk een oplossing te vinden, en te voorkomen dat situaties uit de hand lopen en er gebruik gemaakt moet worden van voorzieningen als opvang en zorg. Het omtinkersconcept zoals wij dat eerder beschreven hebben kan hierin een belangrijke signalerende en preventieve rol spelen.

Een ander onderwerp wat hier tussen past is huiselijk geweld. Het blijkt dat de politie iedere week minimaal één zaak van huiselijk geweld binnen de Middelseegemeenten onder handen heeft. Gezien de aard en schaal van onze gemeenten is dat veel.

Er zijn een paar provinciale organisaties die zich bezighouden met problematieken die onder dit hoofdstuk vallen. Wij willen hier noemen Fier Fryslân met het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (eerste hulp en aanspreekpunt bij gevallen van huiselijk geweld) en Stichting AanZet (bevordering van participatie van mensen met een verleden in de GGZ). Het zijn beide organisaties die eerder op een andere manier ondersteund werden (gemeente Leeuwarden en het Zorgkantoor), maar waar de gemeenten nu binnen het Wmo-verhaal geld voor krijgen. Wij vinden het voor de inwoners van onze gemeente belangrijk dat er voorzieningen zijn waar zij gebruik van kunnen maken en zien het daarom als onze verantwoordelijkheid om beide organisaties financieel te steunen.

7.2 Verslavingszorg

Het enige wat de gemeente kan doen aan het voorkomen van een verslaving is mensen wijzen op de gevaren en risico's van genotmiddelen. Via GGD Fryslân wordt er in het basisonderwijs al voorlichting over gegeven aan ouders en kinderen. Ook in het voortgezet onderwijs zijn er speciale projecten om jongeren te vertellen over de invloed van genotmiddelen op de gezondheid. Actueel zijn de keten en caravans op het platteland. Ook in onze gemeente zijn er caravans en we weten dat daar veel alcohol genuttigd wordt en dat er ook drugs gebruikt worden. Vanuit het jongerenwerk willen wij er actief aan werken om jongeren én hun ouders bewust te maken van hun drinkgedrag, drugsgebruik en de mogelijke gevolgen daarvan.

7.3 Actiepunten

- Uitbreiding uren jongerenwerker
- Activiteiten om jongeren en ouders bewust te maken van drinkgedrag en drugsgebruik (toespitsen op caravans)
- Financieel steunen van Fier Fryslân (Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld)
- Financieel steunen van Stichting AanZet

Leefbaarheid kan op veel verschillende manieren ingevuld worden. Leefbaarheid in een dorp is: een school, winkels, genoeg huizen, goede voorzieningen, de bus door het dorp, een dorps huis, een pinautomaat... Allemaal onderdelen van de 'harde' infrastructuur van een dorp. Maar er is meer. Leefbaarheid is ook: dat iedereen zich thuis kan voelen in het dorp, elkaar de ruimte geven, betrokkenheid bij het dorp, het dorpsgevoel, elkaar helpen, zich veilig voelen. En dat zijn exponenten van de 'zachte' infrastructuur van een dorp.

8.1 Leefbaarheid en de Wmo

De zachte kant van leefbaarheid heeft alles te maken met de Wmo. De zachte kant van leefbaarheid is een soort voorwaarde voor het goed slagen van de Wmo. In de 'Doarp oan set'-gesprekken is veel over leefbaarheid gepraat. Wat verstaan mensen onder leefbaarheid en wat verwachten mensen van elkaar in een dorp, wil dat dorp leefbaar zijn en blijven?

Er zijn een groot aantal kenmerken genoemd die allemaal te maken hebben met houding, gedrag en mentaliteit van mensen. Initiatief nemen, actief zijn, sociaal zijn, creatief denken en uitgaan van mogelijkheden en meedoen aan het dorpsleven. Hoe meer mensen in een dorp met deze eigenschappen, hoe groter de 'fleur' in het dorp - en hoe makkelijker het is om dingen voor elkaar te krijgen.

Op dorpsniveau betekent leefbaarheid een gemeenschap vormen en zorg dragen voor elkaar. Het betekent ook dat men verantwoordelijkheid neemt en elkaar durft aan te spreken als dat nodig is.

En dan heeft leefbaarheid alles te maken met de Wmo. Om onze visie op de Wmo te kunnen uitvoeren, zijn ook juist bovengenoemde eigenschappen nodig. Over het algemeen gezien leeft de zachte kant van de leefbaarheid meer in de kleinere dorpen. Dat is ook logisch. Mensen kennen elkaar en mensen zijn eerder op elkaar aangewezen. In een kleiner dorp zijn ook gauw alle inwoners nodig om verenigingen en voorzieningen draaiende te houden. In de grotere dorpen kunnen mensen toch redelijk anoniem leven als ze dat willen.

In 'Doarp oan set' is druk nagedacht over concrete ideeën om de leefbaarheid in de dorpen te vergroten. Hieronder zijn die ideeën met een korte toelichting vermeld.

8.2 Inwoners over leefbaarheid

Leefbaarheid betekent voor veel mensen dat je trots kunt zijn op je dorp, dat je met elkaar één bent. Het is te omschrijven als een dorpsgevoel: ik hoor bij dit dorp.

Om te bereiken dat dat gevoel bij de mensen ontstaat, zijn er allemaal concrete ideeën bedacht:

- Als dorp (Berlikum) wat organiseren voor de grote groep Polen in het dorp om elkaar te leren kennen en om hen zich welkom te laten voelen.
- Met elkaar iets bedenken en uitvoeren voor het dorp: een revue.
- Met elkaar alles op alles zetten om in een tijdsbestek van drie jaar een Freulepartuur in het dorp te hebben (om trots op te zijn) (Schingen/Slappeterp).
- Een dorpsopendag organiseren: mensen zetten de deur wijd open en laten wat van zichzelf zien.
- Een groot openingsfeest (iedereen heeft een taak) organiseren voor het nieuwe dorpsplein (Boksum).
- Discussiemiddagen organiseren over verschillende thema's, om op die manier de sociale betrokkenheid te versterken (goed voor positieve ideeën en een positief gevoel).
- Een verenigingsmarkt organiseren waar alle verenigingen uit het dorp zich presenteren.
- Kennismakingsactiviteiten organiseren (eetclub, wandelclub, leesclub en noem maar op).

Bovengenoemde ideeën laten zien dat leefbaarheid en Wmo brede begrippen zijn. De Wmo gaat ook over sport, over cultuur, over sociaal cultureel werk, over hoe een dorp eruit ziet, enzovoort. In dit beleidsplan zijn we niet specifiek op alle beleidsterreinen ingegaan. Wij zijn ons er echter

heel goed van bewust dat alle andere beleidsterreinen een relatie hebben met het Wmo-beleid.
Daar zullen wij in de uitvoering ook rekening mee houden en gebruik van maken.

9. Communicatie

Het welslagen van de uitvoering van de Wmo staat of valt met communicatie. Het moet voor inwoners helder zijn wat de gemeentelijke visie is. Het moet ook helder zijn op welke wijze de gemeente daaraan uitvoering wil geven. Van de andere kant moeten mensen weten waar ze met vragen terecht kunnen. Met andere woorden: de Wmo in Menaldumadeel moet herkenbaar worden voor iedereen. Wij willen verschillende media gebruiken om mensen te informeren over ons beleid.

9.1 Communicatiemiddelen

internet

Op de website van de gemeente willen wij een apart gedeelte voor de Wmo maken. Dat gedeelte moet op de startpagina in een oogopslag te vinden zijn. Er komen diverse soorten informatie op te staan: algemene informatie (telefoonnummers en adressen), verslagen/verhalen/foto's over bijeenkomsten en andere zaken die in het kader van de Wmo plaatsvinden, gemeentelijke stukken (Wmo-beleidsplan) en een weblog waarin de wethouder vertelt over haar ervaringen met de Wmo. Verder is er de mogelijkheid om vragen te stellen.

gemeentelijk informatieblad

Het gemeentelijk informatieblad wordt huis aan huis in de gemeente bezorgd en is daarmee een ideaal medium om informatie mee door te geven over de Wmo. Het is de bedoeling om een vaste rubriek voor de Wmo te maken. Daar komt algemene informatie over de Wmo in te staan (telefoonnummers en adressen), maar ook nieuws of artikelen over alles wat met de Wmo in onze gemeente te maken heeft.

Wmo-krant

In samenwerking met de andere 7 gemeenten uit het werkgebied van de Dienst SoZaWe Noordwest Fryslân zal een Wmo-krant worden gemaakt die huis aan huis in de hele regio verspreid wordt. De gemeente Menaldumadeel verzorgt twee bladzijden in die krant.

Wmo-folder

Wanneer telefoonnummers en adressen bekend zijn is het handig om die in een speciale Wmo-folder te zetten en die te verspreiden onder de zorginstellingen, huisartsen, bibliotheken, dorpshuizen, enzovoorts. De folder kan daar dan worden neergelegd voor de klanten.

Intranet

Speciaal voor de medewerkers binnen het gemeentehuis moet er informatie komen op de interne website. De Wmo is niet alleen een onderwerp voor welzijn, maar het raakt meer beleidsterreinen. Daarom is het noodzakelijk dat alle medewerkers op de hoogte zijn van wat er speelt en hoe zij daarmee te maken kunnen krijgen. Binnen het gemeentehuis heeft welzijn wel de regie betreffende de Wmo.

9.2 Actiepunten

- Op onze website de Wmo herkenbaar maken en ervoor zorgen dat de informatie actueel en aantrekkelijk blijft
- Minstens één keer per maand de inwoners van onze gemeente via de Ynformaasje informeren over de Wmo
- Een opvallende, aantrekkelijke en herkenbare folder of kaart ontwerpen die in de gemeente kan worden verspreid
- Een manier bedenken om er binnen het gemeentehuis voor te zorgen dat iedereen de Wmo als zijn/haar verantwoordelijkheid ziet (Intranet)

10. Actielijst

BURGERPARTICIPATIE				
ACTIE	INITIATIEF	GESCHATTE KOSTEN		PLANNING
		structureel	incidenteel	
1. een tinktank instellen	gemeente			november 2007
2. een Wmo-platform oprichten	gemeente	€ 2.000		juni 2008
3. in gesprek met de dorpsbelangen over een vervolg van Doarp oan set	gemeente	-	-	november 2008
4. jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek	gemeente	€ 2.500	-	jaarlijks in februari

MEEDOEN GEMAKKELIJKER MAKEN				
ACTIE	INITIATIEF	GESCHATTE KOSTEN		PLANNING
		structureel	incidenteel	
5. inventarisatie aanwezige vormen van klantondersteuning	gemeente	-	-	juni 2008
6. omtinkerschap uitwerken	gemeente / Foar Elkoar	-	-	vanaf mei 2008
7. overleg zorgkantoor Fryslân over financiering omtinkerschap	gemeente / Foar Elkoar	-	-	juni 2008
8. vrijwilligersorganisaties uitnodigen om het idee van het vrijwilligersnetwerk uit te werken	gemeente	-	-	september 2008
9. mogelijkheden bekijken om project De Zorgbrigade te integreren in het idee van het vrijwilligersnetwerk	gemeente / Groene Kruis	-	-	september 2008
10. omtinkerschap met de Dienst SoZaWe bespreken	gemeente	-	-	juni 2008
11. omtinkerschap in werking (procesfase)	gemeente / organisaties	-	€ 135.000	
12. omtinkerschap in werking (definitieve fase)	gemeente / organisaties	-		augustus 2009
12a. deskundigheidsbevordering vrijwilligers	gemeente / organisaties	€ 9.000		

MANTELZORG EN VRIJWILLIGERSWERK				
ACTIE	INITIATIEF	GESCHATTE KOSTEN		PLANNING
		structureel	incidenteel	
13. activiteiten steunpunt mantelzorg	gemeente / steunpunt	€ 4.500	-	september 2008
14. inzet Standby in onze gemeente	gemeente	€ 2.000	-	
15. het potentieel aan vrijwilligers vergroten door gegevens van nieuwe inwoners bij de dorpsbelangen te krijgen	gemeente (overleg welzijn/burgerzaken)	-	-	juni 2008
16. vrijwilligersvacaturebank / pool / paal / bord opzetten	gemeente / Stichting Welzijn Middelsee / De Skûle / dorpen		€ 10.000	november 2008

17. voorlichting vrijwilligerswerk over alternatieve vormen van vrijwilligerswerk	gemeente / Stichting Welzijn Middelsee / De Skûle	-	€ 1.000	november 2008
18. overleg Dienst SoZaWe over participatietrajecten	gemeente	-	-	september 2008
19. Het aantal vrijwilligers vergroten door jongeren als vrijwilliger in te zetten	gemeente / Stichting Welzijn Middelsee / De Skûle	€ 2.500	-	augustus 2008

OPGROEIEN				
ACTIE	INITIATIEF	GESCHATTE KOSTEN		PLANNING
		structureel	incidenteel	
20. VVE-traject	Stichting Welzijn Middelsee	(€ 18.000)		2008 – 2010 (loopt al)
21. LEA-overleg	gemeente			regulier (loopt al)
22. opzetten van netwerken (JiM)	JiM-coördinator / gemeente			september 2008
23. opzetten van advies- en informatiefunctie jeugd + ouders (JiM)	JiM-coördinator / gemeente			september 2008
24. invoeren Verwijsindex	gemeente / provincie	(€ 2.350)	(€ 10.000)	2009
25. contacten onderwijs verstevigen	JiM-coördinator / gemeente			regulier

PREVENTIE, ZORG EN OPVANG				
ACTIE	INITIATIEF	GESCHATTE KOSTEN		PLANNING
		structureel	incidenteel	
26. subsidie Fier Fryslân		(€ 3.500)	-	
27. subsidie Stichting AanZet		(€ 6.450)	-	
28. uitbreiding uren jongerenwerker	Stichting Welzijn Middelsee	(€ 33.460)		is al gerealiseerd
29. activiteiten om jongeren en ouders bewust te maken van drinkgedrag en drugsgebruik (toespitsen op caravans)	Stichting Welzijn Middelsee			september 2008

COMMUNICATIE				
ACTIE	INITIATIEF	GESCHATTE KOSTEN		PLANNING
		structureel	incidenteel	
30. informatie over de Wmo op de website	gemeente	-	-	januari 2008
31. Wmo in de Ynformaasje	gemeente	-	-	januari 2008
32. folder / kaart met informatie over de Wmo maken	gemeente		€ 5.000	december 2008
33. voorlichting binnen gemeentehuis over de Wmo	gemeente (welzijn)	-	-	regulier

ALGEMEEN		GESCHATTE KOSTEN		
		structureel	incidenteel	
34. post organisatiekosten		€ 5.000		
35. post niet voorzien		€ 2.500		

TOTAAL GESCHATTE KOSTEN		structureel	incidenteel	
TOTAAL		€ 30.000	€ 151.000	
beschikbaar vanuit Wmo-budgetten voor gemeentelijk beleid		€ 30.000	€ 26.000	vastleggen in kadernota 2008

tekort		0	€ 125.000	extra vastleggen in kadernota 2008
--------	--	---	-----------	------------------------------------

10.1 Toelichting bij de geschatte kosten en planning

- (2) Het gaat hier om een werkbudget voor het Wmo-platform.
- (4) De gemeente is verplicht om ieder jaar een klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren. De kosten van zo'n onderzoek bij SGBO zijn € 2.500 per onderzoek.
- (11) Om omtinkerschap te kunnen realiseren is veel tijd nodig. Er zijn meerdere organisaties bij betrokken en het streven is dat die organisaties gaan samenwerken om uiteindelijk een team van omtinkers te realiseren. Wij gaan ervan uit dat dit in een projectvorm met een projectleider plaatsvindt. Foar Elkoar heeft hier (ook op grond van ervaringen in andere gemeenten) een projectplan in verschillende fasen voor uitgeschreven. Op basis van dat projectplan ramen wij de eenmalige kosten op € 135.000 (wij gaan dan uit van een periode van ongeveer 16 maanden, een projectleider voor 2 dagen per week, ondersteuning en bijkomende kosten).
Als het omtinkerschap werkt zouden de kosten uit de reguliere subsidies betaald moeten worden. Het is dus de bedoeling om het structurele geld anders in te zetten. Vandaar ook dat bij (12) geen structurele kosten zijn opgenomen.
- (12a) Naast het omtinkerschap willen wij in de dorpen een vrijwilligersnetwerk opzetten. Dit geldt is nodig om daar structuur aan te geven in de vorm van bijvoorbeeld deskundigheidsbevordering.
- (13) Op basis van begroting Stichting Welzijn Middelsee.
- (14) Op basis van begroting Standby van het afgelopen jaar.
- (16) Geschatte kosten voor een systeem om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.
- (17) Geschatte kosten voor voorlichting en eventueel begeleiding van vrijwilligerswerk.
- (19) Geschatte kosten voor activiteiten / projecten om jongeren als vrijwilliger in te zetten.
- (20) Het VVE-traject wordt betaald uit rijksmiddelen (onderwijsachterstandengeld) en wordt daarom niet meegerekend in het totaal. Het traject is per 1 januari van start gegaan.
- (21) Het LEA-overleg (Lokale Educatieve Agenda) is het vervolg van het OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg). Het is een overleg tussen het onderwijs en peuterspeelzalen en kinderopvang. Het LEA-overleg loopt al.
- (22) De JiM-coördinator heeft een inventarisatierapport opgemaakt. Op basis daarvan gaat zij aan de slag met het opzetten of verbeteren van netwerken.
- (23) De JiM-coördinator heeft een inventarisatierapport opgemaakt. Op basis daarvan gaat zij aan de slag met het opzetten van een advies- en informatiefunctie.
- (24) Landelijk is een Verwijsindex ontwikkeld. De provincie stimuleert gemeenten om daar met een lokale Verwijsindex op aan te sluiten. Wij pakken dat in Middelseeverband op met ingang van 2009. De provincie betaalt de helft van de eenmalige kosten. De kosten worden hier niet meegerekend in het totaal.
- (25) Om het JiM-verhaal waterdicht te krijgen zijn contacten met het onderwijs onmisbaar. Daar wordt al aan gewerkt.
- (26) Deze subsidieaanvraag is apart behandeld en staat daarom ook tussen haakjes (niet meegerekend in het totaal).
- (27) Deze subsidieaanvraag is apart behandeld en staat daarom ook tussen haakjes (niet meegerekend in het totaal).
- (28) De uren van de jongerenwerker zijn met ingang van januari 2008 met vier uren uitgebreid om mear inhoudelijk aan de slag te kunnen.
- (29) Onder meer invulling van de extra uren van de jongerenwerker.
- (32) Geschatte kosten voor een folder met alle informatie over de Wmo in Menaldumadeel.
- (34) Kosten die horen bij het organiseren van bijeenkomsten (bijvoorbeeld huur, koffie).
- (35) Spreekt voor zich.

Bij "initiatief" staat vaak de gemeente genoemd. Dat betekent niet dat de gemeente alles moet uitvoeren, maar wel dat de gemeente de regie heeft. In die rol moet de gemeente organisaties

stimuleren, bij elkaar brengen en de ontwikkelingen in de gaten houden.

Wij hebben met deze actielijst geprobeerd om ontwikkelingen en acties in een tijdsperspectief te zetten. We zijn ons ervan bewust dat wij dit Wmo-beleidsplan daarmee niet SMART gemaakt hebben. Dat heeft ook een reden. Wij willen met dit plan een proces ingaan van overleggen, samenwerken, overtuigen en draagvlak creëren. Daar hebben wij de ruimte en de tijd voor nodig. Natuurlijk zullen we in de raadsvergaderingen zoveel mogelijk informatie geven over de stand van zaken en over hoe het proces verloopt.

Bijlage 1

Prestatievelden Wmo

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.